

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на здравеопазването

Регионална здравна инспекция-Добрич

СЪОБЩЕНИЕ ЗА МЕДИИТЕ

На 10.04.2023 г. от 14.00 часа, в залата на РЗИ-Добрич, е проведено заседание на Областния координационен съвет (ОКС) за управление на Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2023-2027 г.

Обсъдени са изпълнените дейности по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018-2022 г. и са представени резултатите от проведено проучване на обемната активност на радон (ОАР) в сгради на детски градини, разположени в област Добрич. Целта е оценка на обемната активност на радон в детските градини. Обследването на нивата на радон на територията на областта е стартирало през месеци ноември и декември 2021 г. и е приключило през май 2022 г. Изготвени са уведомителни писма до участниците в проучването.

Броят на помещения, в детските градини, в които е извършено обследване на нивата на радон по общини на територията на област Добрич, са както следва: Балчик (71 броя), град Добрич (253 броя), Добричка (322 броя), Генерал Тошево (78 броя), Каварна (73 броя), Крушари (16 броя), Тервел (201 броя) и Шабла (28 броя).

Измерените средни стойности на концентрацията на радон в сгради на детски градини в област Добрич са представени в таблицата по-долу.

	Балчик	Ген. Тошево	Добричка	Добрич-град	Каварна	Крушари	Тервел	Шабла
Средна аритметична стойност, Вq/m ³	279	235	207	201	224	292	195	176

Обобщени данни са предоставени на представителите на съответните общини.

Референтното ниво, съгласно чл. 115, ал. 1 на Наредбата за радиационна защита (ПМС № 20/14.02.2018 г., обн., ДВ, бр. 66 от 2018 г.), за средногодишната обемна активност на радон във въздуха на жилищни и обществени сгради е 300 Вq/m³. Референтно ниво означава, че облъчването, над тази стойност изисква предприемане на евентуални действия за намаляване на обемната активност на радон.

Министерство на здравеопазването препоръчва да се предприемат действия за намаляване концентрацията на радон във въздуха на съответните помещения, когато резултатите от изпитването на радон са над 300 Вq/m³.

Намаляването на нивата на радон може да се осъществи лесно, ефективно и сравнително евтино чрез технически мерки, които се прилагат в редица държави в Европа и Америка.

Видовете мерки, които могат да се прилагат за намаляване на нивата на радон в сгради, зависят от измерените концентрации в съответната сграда и най-общо могат да бъдат следните:

- подобряване на вентилацията, включително и по-често проветряване на помещенията, при нива на концентрацията на радон около 300-400 Вq/m³;

- увеличаване на степента на естествен обмен на въздух, което се осигурява чрез създаване на допълнителни вентилационни отвори, разположени в по-ниските части на сградата; инсталиране на принудителна вентилация, която увеличава степента на обмен на въздуха в обитаемите пространства; уплътняване на пукнатини в основата, канали и други, при нива на концентрацията на радон над 500 Bq/m^3 ;

- коригиращи мерки, проектирани така, че да не се позволява навлизането на радон в сградата и монтиране на принудителна вентилация при нива на концентрацията на радон над 700 Bq/m^3

При предприемането на коригиращи мерки е необходимо да се провежда консултация със строителни специалисти за намиране на най-оптимално решение.

В началото на месец април 2023 г. в област Добрич стартира мащабно проучване на обемна активност на радон в жилищата, свързано с изпълнение на дейности по Националния план за действие за намаляване на риска от облъчване с радон 2023-2027 г.

От гледна точка на радиационната защита радонът е доминиращ фактор при облъчването на човека от естествени източници на йонизиращи лъчения. **Колкото е по-високо нивото на радон в жилището, толкова по-голям е рискът за здравето.**

Единственият начин да се определи концентрацията на радон във едно жилище е да се проведе измерване.

Проучването през 2023 година обхваща осемте общини в област Добрич и подлежащите към тях села. Общият брой детектори които трябва да се поставят е 935, по 1 детектор във всяко жилище, с попълване на анкетни карти от гражданите. Жилищата, в които ще се провежда проучване, се избират на произволен принцип. Провежда се разговор със собствениците за желание за участие в проучването, което е напълно безплатно.

За провеждане на проучването се използват пасивни дългосрочни детектори RSFV, състоящи се от дифузионна камера с CR-39 чип. Детекторите RSFV са с период на експозиция от една година. Детекторите се обработват с Radosys анализационна система в лаборатория за изпитване „Радон“ в Национален център по радиология и радиационна защита. Всеки детектор е комплектован с инструкция за точното му позициониране в помещението, анкетна карта и информационни материали. Детекторите се поставят на приземния етаж (най-ниския обитаем етаж, граничещ със земята) от сградата, в обитаваните най-продължително време помещения (например в хол/дневна, в спалня или в детска стая).

ДЕТЕКТОРИТЕ НЯМАТ ЙОНИЗИРАЩО ИЛИ ДРУГ ВИД ЛЪЧЕНИЕ.

Радонът е естествен радиоактивен благороден газ - безцветен и без мирис. Образува се от естествения разпад на урана, който се намира в почти всички видове почви. Уранът се разпада на радий, а радият се превръща в радиоактивен газ - радон.

От голямо значение за отделянето на радон е концентрацията на радий в почвата. Източник на радон може да бъде неговото наличие в питейно-битовите води. По-малка част от постъпването на радон в сградите се дължи на съдържанието на радий в строителните материали. Газът радон може свободно да прониква в сградите чрез дефекти във външната обвивка на сградата и малки пукнатини.

Радонът е естествен източник на йонизиращо лъчение и има най-голям принос за вътрешното облъчване на населението на Земята. Това облъчване води до повишен риск за развитие на рак на белите дробове, като рискът е пропорционален на средната концентрация на радон и на времето на облъчване.

Световната здравна организация (СЗО) определя радона за втори по значимост фактор, предизвикващ рак на белия дроб след тютюнопушенето и фактор номер едно за хора, които никога не са пушили. Основният път на облъчване от радон и дъщерните му продукти е чрез вдишване (инхалиране).

Повече информация по темата може да намерите и на интернет страницата на Националната стратегия за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 – 2027 г.: www.radon.org

На заседанието на ОКС са дадени разяснения и предоставени указания за стартиране на проучване на нива на обемна активност на радон в жилищни сгради в област Добрич през 2023 г. във връзка с изпълнение на дейности по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2023-2027 г.

Желаещите да се включат в проучването могат да се запишат на адрес: гр. Добрич, ул. „Св. Св. Кирил и Методий“ № 57, етаж 2, стая 210, телефон: 058 65 55 14.

Д-Р СВЕТЛА АНГЕЛОВА

Директор на Регионална здравна инспекция-Добрич